

à Caldes als regidors de Vich, no surtirà fins à les 10'29, de modo que haurán d' estar mes d' una hora à Mollet. Arribarán à Caldes à les 11'1.

El regrés pot ferse en la forma següent:

Pera agafar el tren que surt de Caldes à les 5'54 de la tarde, s' ha de pendre els cotxes que passen pel Prat à les 5. S' arriba à Mollet à les 6'26 y se surt, cap à Barcelona à les 6'48 y cap à Vich à les 6'52.

Els de la banda de Vich, podran estar mes estona al Prat, si tenen una tartana que 'ls porti à La Garriga, pera agafar desde allí el tren que hi puja à les 7'51.

* * *

A darrera hora sabem que l' Ajuntament de Vich ha acordat no enviar una modesta representació al Prat de Dalt, sino assistirhi en corporació y acompanyat dels massers del Muni cipi. L' acort ha sigut pres per unanimitat.

Es un gust poder comptar pera actes de cultura com el que'ns ocupa, ab Ajuntaments com els de Vich y Caldes.

Sempre s' ha de coneixre quant se tracta ab homes de seny ó be ab pastanagues que perquè sí remenen els interesos d' un poble y s' estufen de portar una representació que per cap con cepte se mereixen.

Millora del bestiar porquí

La Comissió de la Cambra Agrícola del Vallès encarregada de fomentar la millora del bestiar porquí de la Comarca, fa públich que creu arribada la hora de que 's fassin les corresponents demandes, tota vegada que han desaparegut les circumstancies que aconsellaren la suspensió del acort d' adquirir dit bestiar.

El primer dijous del mes vinent, que será el dia 4, à les 10 del matí, se farà una reunió al local de la Cambra, en que se concretarán de finitivament les demandes que cada hu vulgui fer y se recullirán els depòsits en metalich co rresponents.

El dia 6 se 'n anirà la Comissió cap à Fran sa à fer les compres que se li hagin encarregat.

Cartes den Balmes

Havent anat el mes de Juliol al "Prat de Dalt" pera completar algunes avérguacions que teníem fetes respecte à la estada den Balmes en aquella casa, regirant papers, varem trobar barrejades en munts de cartes dirigides als passats del Prat, multitud de cartes del insigne philosoph. Cada vegada que la sort ens feya escaure ab un d' aquets preciosos documents, experimentavem viva satisfacció com la experimentava el propietari del Prat, don Salvador Boquet, en qual companyia y en la de un senyor sacerdot, parent de la casa, feyem les indicades investigacions.

Aquestes cartes son purament particulars; algunes d' elles van en forma de postdata à les cartes del seu germà Miquel, així com altres del ilustre philosoph, porten postdata d' aquell; algun cop s' hi troben paraules esmenades, de manera que tenen tot l' encant de la ingenuitat y de la expressió d' afectes in-

tims y de particularitats privades de la vida d' un gran home.

La major part de les cartes en qüestió, van dirigides à don Joseph Cerdá, germà del renomnat enginyer Ildefons y de la mestressa de la casa, sogra del actual propietari. Don Joseph Cerdá era consoci del germà den Balmes en el negoci de pells y cuiros y per lo que 's collegeix de les cartes, molt amich del propi Balmes.

Ségons tenim indicat en la comunicació que varem llegir à Vich ab ocasió de la sessió apolo gética del insigne fill d' aquella ciutat, aquestes cartes tenen dues particularitats notables, en quant en elles s' hi contenen multitud de detalls sobre la labor intelectual que anava desenrotllant y en quant revelen al insigne philosoph com á home que s' interessava en gran manera per el negoci de casa seva.

Avuy ens complaurém en donar á llum alguns fragments de tan interessant documentació, absolutament inédita.

Comensarém per unes cartes ben curioses, donchs en elles en Balmes se dirigeix al senyor Cerdá, que vivía à Barcelona, pera que li busqui una dispensa en aquella ciutat. La primera, es fetxada à Vich el 23 de Juny de 1840 y en ella se llegeix:

«¿Podría V. saber donde podría yo habitar con una comodidad regular y con gasto también regular durante el tiempo que esté en Barcelona? Ya sabe V. que desearía un cuarto donde pudiese estudiar y aun mas escribir; el tiempo es muy pesado y si no puedo estar con algun desahogo me estropearía la salud.»

Ab aquestes poques paraules se posa prou be de relleu la passió den Balmes: vol un cuarto acondicionat *para estudiar y aun mas escribir*.

L' hostatje que desitjava en Balmes, va ser trobat desseguida; el 28 escriu al senyor Cerdá donantli les gracies per la diligencia que s' ha prés en cercarli casa y á seguit escriu aquestes paraules que també retraten baix cert aspecte el modo de ser den Balmes:

«Cuento hallarme en esa de aquí á diez ó doce dias, pero la mesada no podrá empezar desde el dia en que yo llegue á esa. V. puede decirlo á la Sra. aquella. Ya sabe V. que tengo algún caracter y por eso mismo soy difícil en prometer, porque quiero ser exacto en cumplir.»

Desde aquesta fetxa, les cartes son escrites à Barcelona y van dirigides à Vich, ahont s' ha traslladat el senyor Cerdá.

A Barcelona en Balmes s' hi troba á tot pler descapdellant sos projectes literaris, dels que sovint ne dona compte á son amich. El 6 de Juliol de 1841 es el dia que l' Academia se reuneix pera "coneixem", diu ell. Al mateix temps manifesta que l' impresor Oliva li sollicita alguns articles pera son "Album Pintoresco". "Me vino á encontrar—diu—y me lo estuvo suplicando mas de dos horas; yo le estaba escuchando con los brazos cruzados, en profunda calma. A la vista diré lo que hay."

El 17 d' Agost de 1841 dona aquesta noticia sobre una de les seves obres: "Mañana ó quizás hoy mismo, se empieza á imprimir la obrita *La Religión demostrada al alcance de los niños*. Va de prisa pues varios establecimientos la adoptarán por texto de enseñanza". El 20 d' Octubre diu que abans d' ahir va corretgir el darrer plech d' aquesta obrita.

Anotém ara alguns fragments curiosíssims que podríem titular "En Balmes comerciant".

Mentres en Cerdá havia passat à Vich à cuidar la fàbrica, el germà y el pare den Balmes, s' havien reunit ab ell à Barcelona. El seu pare s' anyora de Vich: "Casi estaba tentado—escriu en Balmes—de hacer que volviese una temporada; no quisiera que se le abreviase la vida ni un solo dia".

El negoci marxa, tothom porta xarol ó hule

à les puntes de les botes y per aixó hi ha molta feina, tant que 'n una de les cartes ja citades del 6 de Juliol de 1841, s' hi llegeix la següent nova: "Se acaba de alquilar un magnífico local para hules y charoles. Es un terrado muy vasto que tiene adjunto un piso donde hay lugar para todo. Es cerca de casa porqué es en la calle de Aray. Allí si V. quiere hay habitación decente para V. y su hermano". Aquesta oferta va ser acceptada.

En la propia carta en Balmes demostra haverse convertit en corredor de xarols ó poch menys. "Ya ve V.—li diu á n' en Cerdá—que ni Miguel ni yo no nos dormimos; hemos desenterrado medio Barcelona; compadézcase V. de nuestras piernas".

Feya valer en Balmes les relacions que li guanyava son gran prestigi, per assumptes del negoci de casa seva. Per mediació de 'n Roca y Cornet—el reputat escriptor—el seu germà Miquel segons se llegeix en carta del 28 d' agost del 1841, entrá en tractes ab un rich comerciant de la Habana al objecte de colocar en aquell mercat partides de sombreros.

Per acabament d' aquestes cartes comercials, ne copiém una de molt curiosa que va escriure el 3 de Desembre del indicat any 1841. Diu així:

«Miguel dice que le es sobremanera urgente que le remita V. todo absolutamente todo el pelo que tiene en Vich y también las heces de vino. El motivo es que cuatro ó cinco dias ha que á los estudiantes les ha pasado por la chaveta, de calarse sombreros blancos de pelo, hongos, y están picándole continuamente. Calientes los van vendiendo. Tres dias ha que dura ¡si durase tres meses!»

No hem de fer aie comentaris à aquestes cartes, que ja varem dir quelcom á propòsit d' elles en la ocasió en que per primera vegada ne varem parlar. Avuy es sols el nostre objecte ferles públiques.

Com á final, transcriurém una carta del propi Balmes, dirigida à don Joseph Prat en ocasió en que en Cerdá estava atacat de mortal malaltia. Demana en Balmes à don Joseph Prat que llegeixi la carta en qüestió al seu cunyat si per l' estat del malalt ho creu prudent, pero no pogué ser així perquè al arribar la carta, el pacient era ja difunt. Pochs mesos restaven també de vida al gran philosoph.

Aquesta carta, de 27 Mars 1848, está concebuda en els termes següents:

«Mi querido Cerdá: He sabido por conducto del Sr. Prat que la enfermedad de V. continua; siento que no haya la mejora que desearíamos, pero hágase la voluntad de Dios. Los honores, las riquezas, la salud, la vida misma ¿que son cuando se los mira desde la altura de la fé cristiana? Ya se que V. sigue molestado por la dolencia, pero tranquilo: esto me consuela mucho: el verdadero cristiano se manifiesta en estos casos; la sumisión á la voluntad de Dios cuando nos envía tribulaciones es una prueba especial del amor que le tenemos. Siga V. con calma, con entero abandono en lo que disponga la Providencia y recuerde aquello de Job: Dios me lo ha dado, Dios me lo ha quitado, sea bendito su nombre. Nada añadiré sino la expresión del afecto con que soy de V. amigo y S. S. —*Jaime Balmes, Pbro.*

Miguel quiere que V. tome esta como suya.»

No s' estranyi ningú de que totes aquestes cartes sien escrites en castellá. Els homes per eminents que siguin no poden sustreurers á determinades preocupacions de la seva época y en temps den Balmes, l' abandono de la llengua materna en la escriptura, era general. Solament la usaven les classes inferiors; á les que no havien arribat encare en aquest punt els efectes de la nostra decadencia iniciada en les classes elevades.